

Naam document: Maatregellijst CO₂-Prestatieladder 2018

Datum: 15-12-2018

Versie: 1.0

MAATREGELLIJST CO₂-PRESTATIELADDER 2018

Dit is een PDF-versie van Maatregellijst 2018 die ter invulling beschikbaar is voor bedrijven die zich certificeren voor de CO₂-Prestatieladder, via hun inlogpagina op www.skao.nl. De maatregellijst is een niet uitputtende lijst met CO₂-reductiemaatregelen, onderverdeeld naar veelvoorkomende activiteiten van bedrijven die deelnemen aan de CO₂-Prestatieladder. Elk jaar vindt een update van de lijst plaats, op basis van wat bedrijven ingevuld hebben en eventuele nieuwe activiteiten die aan de lijst toegevoegd zijn.

De wijzigingen ten opzichte van Maatregellijst 2017 zijn in Maatregellijst 2018 weergegeven in de laatste kolom en geaccentueerd. Een **gele achtergrond** betekent een verschuiving/wijziging ten opzichte van 2017 en **groene achtergrond** een nieuw toegevoegde maatregel aan de lijst. De bijbehorende uitleg is weergegeven in de laatste kolom "Wijzigingen t.o.v. Maatregellijst 2017".

Voor meer informatie over de maatregellijst en diens toepassing, zie het [Handboek CO₂-Prestatieladder 3.0](#).

Activiteit	Pagina
Aanbesteden	2
Advies	3
Afval	5
Bedrijfshallen	7
Bouw Bouwplaats	8
ICT	10
Kantoren	10
Logistiek & Transport	13
Materiaalgebruik	16
Materieel	17
Onderaannemers & Leveranciers	20
Organisatiebeleid Algemeen	21
Personenmobiliteit	22
Scope 3	26
Waterbouw Schepen	27

AANBESTEDEN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Toepassing gunningvoordeel mbt tot CO₂-ambitie bij aanbestedingen GWW sector mbt werken	Integrale maatregel	Tot 25% van de werken	Bij 25% tot 75% van de werken	Bij alle werken	Betreft werken die door overheden of (publieke of private) netwerkbedrijven met BPKV in de markt worden gezet. Percentage op basis van de omzet in werken.	Nieuw
Toepassing gunningvoordeel mbt tot CO₂-ambitie bij aanbestedingen GWW sector mbt diensten	Integrale maatregel	Tot 25% van de diensten	Bij 25% tot 75% van de diensten	Bij alle diensten	Betreft diensten, uitgevraagd door overheden of (publieke of private) netwerkbedrijven aan advies- en ingenieursbureaus, die met BPKV in de markt worden gezet. Percentage op basis van de omzet in diensten.	Nieuw
Toepassing gunningvoordeel mbt tot CO₂-ambitie bij aanbestedingen in de ICT-sector	Integrale maatregel	Tot 25% van de aanbestedingen m.b.t. ICT	Bij 25% tot 75% van de aanbestedingen m.b.t. ICT	Bij alle aanbestedingen met betrekking tot ICT	Betreft aanbestedingen die door overheden of (publieke of private) netwerkbedrijven met BPKV in de markt worden gezet. Percentage op basis van de omzet in ICT projecten.	Nieuw
Toepassing van gunningvoordeel mbt tot CO₂-ambitie	Integrale maatregel	Tot 25% van de aanbestedingen betrekking op afval (ophalen en verwerking)	Bij 25% - 75% van de aanbestedingen betrekking op afval (ophalen en verwerking)	Bij alle aanbestedingen met betrekking op afval (ophalen en verwerking)	Betreft aanbestedingen die door overheden of (publieke of private) netwerkbedrijven met	Nieuw

bij aanbestedingen in de Afval sector					BPKV in de markt worden gezet. Percentage op basis van de omzet in projecten met betrekking op afval (ophalen en verwerken).	
CO₂-uitstoot over de levensduur is criterium bij gunning van werken	Integrale maatregel	Tot 25% van de werken	Bij 25% tot 75% van de werken	Bij alle werken	Betreft werken die door overheden of (publieke of private) netwerkbedrijven met BPKV in de markt worden gezet. Percentage op basis van de omzet in werken. Voorbeeld is het gebruik van MKI-waarde (milieu-kostenindicator) in aanbestedingen.	Nieuw

ADVIES

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Aandacht voor CO₂-reductie in projecten NIET verkregen met gunningsvoordeel	Integrale maatregel	Bij minstens 10% van de omzet in ontwerp opdrachten is er aantoonbare aandacht voor CO ₂ -reductie.	Bij meer dan 50% van de omzet in ontwerp opdrachten is er aantoonbare aandacht voor CO ₂ -reductie.	Bij alle ontwerp opdrachten is er aantoonbare aandacht voor CO ₂ -reductie.	Met ontwerp opdrachten worden projecten bedoeld die daadwerkelijk opdracht geworden zijn. Reductie ten opzichte van referentieontwerp op basis van gangbare uitgangspunten voor betreffend ontwerp. Toetsing middels steekproeven is voldoende.	Ongewijzigd

CO₂-gerelateerd onderzoek en innovatie	Integrale maatregel	2% tot 10% van onderzoek- en innovatiebudget wordt besteed aan onderwerpen die (mede) CO ₂ kunnen besparen.	10% tot 20% van onderzoek- en innovatiebudget wordt besteed aan onderwerpen die (mede) CO ₂ kunnen besparen.	Meer dan 20% van onderzoek- en innovatiebudget wordt besteed aan onderwerpen die (mede) CO ₂ kunnen besparen.		Ongewijzigd
Kennis en houding medewerkers m.b.t. CO₂-reductie in projecten	Integrale maatregel	5% tot 25% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft een cursus gehad waarin aantoonbaar aandacht voor belang, materialiteit en ontwerpmethoden CO ₂ -reductie is besteed.	25% tot 75% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad waarin aantoonbaar aandacht voor belang, materialiteit en ontwerpmethoden CO ₂ -reductie is besteed.	Meer dan 75% van ingenieurs/ontwerpers/projectleiders heeft cursus gehad waarin aantoonbaar aandacht voor belang, materialiteit en ontwerpmethoden CO ₂ -reductie is besteed.	Met ontwerpmethoden worden methodieken en systemen bedoeld zoals BREEAM, DuboCalc, Aanpak duurzame GWW, GreenCalc, EPA-U, EPA-W, LEED, GPR of andere.	Categorie A is lichter gemaakt: percentage aangepast van "10 - 25%" naar "5%-25%"
CO₂-bewustzijn bij medewerkers	Integrale maatregel	CO ₂ -reductie krijgt aantoonbaar aandacht in inwerktraject bij 20% tot 50% van nieuwe adviseurs en projectleiders.	CO ₂ -reductie krijgt aantoonbaar aandacht in inwerktraject bij meer dan 50% van nieuwe adviseurs en projectleiders.	CO ₂ -reductie krijgt aantoonbaar aandacht bij functioneringsgesprekken van minstens 20% van adviseurs en projectleiders.		Ongewijzigd
Dialogo m.b.t. CO₂ met opdrachtgevers	Integrale maatregel	CO ₂ -reductie is incidenteel agendapunt in periodiek overleg met grote opdrachtgevers.	CO ₂ -reductie is vast agendapunt in periodiek overleg met grote opdrachtgevers.	CO ₂ -reductie is vast agendapunt in periodiek overleg met alle opdrachtgevers	Grote opdrachtgevers: organisaties jaarlijks meer dan >1 miljoen Euro aan opdrachten in de markt zet.	Categorie C toegevoegd. Tevens definitie 'Grote opdrachtgever' aangepast van >10 miljoen naar >1 miljoen.

AFVAL

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Inzicht in vermeden CO₂ als gevolg van de verwerking van afvalstromen	Integrale maatregel	Bedrijf berekent en rapporteert vermeden ketenemissies voor minimaal 80% van de afvalstromen (massabasis) die zij verwerkt, en gebruikt daarbij het EpE-protocol of een vergelijkbare methode.	Bedrijf berekent en rapporteert vermeden ketenemissies voor 100% van de afvalstromen (massabasis) die zij verwerkt, en gebruikt daarbij het EpE-protocol of een vergelijkbare methode.	Bedrijf verbetert haar inzicht in vermeden ketenemissies door aantoonbaar jaarlijks onderdelen van de meest materiële ketens nauwkeuriger te rapporteren, bijvoorbeeld door gebruik te maken van emissiefactoren op basis van eigen metingen of specifieke emissiefactoren aangeleverd door ketenpartners.	Het EpE-protocol is een protocol voor de kwantificering van GHG emissies van afvalverwerking.	Formulering C aangepast naar 'onderdelen van de meest materiële emissies'.
Realiseren verkoopbaar secundair materiaal	Integrale maatregel	Bedrijf verkoopt op structurele basis een secundair materiaal dat zonder noemenswaardige bewerking (door de afnemer) geschikt is als grondstof in productieprocessen.	Bedrijf verkoopt op structurele basis meerdere secundaire materialen die zonder noemenswaardige bewerking (door de afnemer) geschikt zijn als grondstof in productieprocessen.	Bedrijf heeft jaarlijks overleg met de belangrijkste afnemende én aanleverende ketenpartners van deze secundaire materialen over verbetering van kwaliteit van het materiaal met het oog op up-cycling.	Secundair materiaal: een materiaal of grondstof afkomstig van een recycling- of verbrandingsproces. Hieronder kan bijvoorbeeld ook CO ₂ vallen dat als product aan derden wordt geleverd.	Categorie C toegevoegd. Toelichting aangepast met 'grondstof' en 'CO ₂ '. Maatregel verduidelijkt door 'bewerking door de afnemer'.
Warmte en/of stoomlevering bij afvalverbranding	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf levert warmte en/of stoom aan een warmtenet ten behoeve	Bedrijf neemt initiatieven om de energie-efficiency van	Het meerjarige gemiddelde van de energie-efficiency van de	De energie-efficiency kan bijvoorbeeld worden onderbouwd met de R1	Aangepast: B naar A, nieuwe B en nieuwe C.

		van bedrijven of woningen met al haar afvalverbrandingsinstallaties.	haar installatie(s) te verbeteren, bijvoorbeeld door warmte- en/of stoomlevering uit te breiden.	installatie(s) van het bedrijf laten een verbetering zien.	waarde van een afvalverbrandingsinstallatie. De R1 waarde is een wettelijk vastgelegde formule die een indicatie geeft van de energie-efficiency van een afvalverbrandingsinstallatie, berekend volgens de Kaderrichtlijn afvalstoffen.	Toelichting verduidelijkt.
Inkoop van hulpstoffen – gebruik van secundaire materialen	Integrale maatregel	Bedrijf onderzoekt mogelijkheden voor gebruik van secundaire materialen, in de eigen bedrijfsprocessen, ter vervanging van inkoop van 'virgin' materiaal	Bedrijf gebruikt minimaal twee secundaire materialen, in de eigen bedrijfsprocessen, op structurele basis die 'virgin' materialen vervangen.		Secundair materiaal: een materiaal of grondstof afkomstig van een recycling- of verbrandingsproces. Virgin materiaal: materiaal dat niet eerder is gebruikt.	Definitie 'secundaire materialen' verduidelijkt.
Verlagen energiegebruik mobiele afvalpersen en vacuÿpompen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gebruik dubbele compressiepomp op meer dan 5% van de afvalwagens.	Gebruik dubbele compressiepomp op meer dan 25% van de afvalwagens.	Gebruik dubbele compressiepompen op >50% van de wagens.	Bedoeld worden wagens uitgerust met een afvalpers of rioolschoonmaakapparaat waarbij compressiepompen worden gebruikt.	Aangepast: B naar A, C naar B, nieuwe C. Toelichting geactualiseerd.

BEDRIJFSHALLEN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Opsporen perslucht lekkages	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf kan aantonen dat (alle) persluchtinstallatie(s) jaarlijks worden gecontroleerd op lekkages.	Bedrijf kan aantonen dat (alle) persluchtinstallatie(s) 3-maandelijks worden gecontroleerd op lekkages.		Opsporen perslucht lekkages	Ongewijzigd
Erkende Maatregelen energiebesparing voor bedrijfshallen	Integrale maatregel	Het bedrijf heeft aantoonbaar de relevante 'erkende maatregelen voor bedrijfshallen' geïmplementeerd in alle bedrijfshallen die het bedrijf in gebruik heeft c.q. voorzover in die lijst aangegeven: worden op natuurlijke momenten doorgevoerd.			NB. De 'erkende maatregelen' zijn een uitwerking van de wettelijke verplichting (Energiezorg, Wet Milieubeheer) om maatregelen met een TVT van minder dan 5 jaar door te voeren. De 'erkende maatregelen' voor bedrijfshallen zijn opgenomen in de 'Kennisbank Energiebesparing en Winst' van Infomil. Het betreft onder meer maatregelen m.b.t. gebruik LED-verlichting, isolatie, tochtwering en ventilatie.	Nieuw
Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit	Toepassen duurzame energie	Het elektriciteitsgebruik van alle bedrijfshallen wordt tenminste voor	Het elektriciteitsgebruik van alle bedrijfshallen wordt voor tenminste	Het elektriciteitsgebruik van alle bedrijfshallen wordt voor tenminste	Percentage van de eigen elektriciteits-behoefte. PPA = Lange termijn	Nieuw

		10% gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	20% gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	50% gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	Power Purchase Agreement. Overeenkomst voor aankoop van duurzame energie die gebruikt kan worden voor de financiering van investering.	
--	--	--	--	--	--	--

BOUW BOUWPLAATS

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Inkoop van groene stroom en/of Nederlandse Garantie Van Oorsprong (GVO)	Toepassen duurzame energie	Minder dan 50% stroom voor verbruik op het werk (bouwplaats) is groene stroom en/of Nederlandse GVO's.	Minstens 50% stroom voor verbruik op het werk (bouwplaats) is groene stroom en/of Nederlandse GVO's.	Minstens 75% stroom voor verbruik op het werk (bouwplaats) is groene stroom en/of Nederlandse GVO's.	Stroomverbruik via tijdelijke afspraken op bouwplaats. Zie toelichting groene stroom	Verwijzing naar toelichting 'groene stroom' toegevoegd.
Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit voor bouwplaats	Toepassen duurzame energie			Tot 10% van de elektriciteit op de bouwplaats is van eigen hernieuwbare opwekking (via eigen investering of PPA).	Percentage ten opzichte van totaal elektriciteitsgebruik op bouwplaats. PPA= Lange termijn Power Purchase Agreement. Overeenkomst voor aankoop van duurzame energie die gebruikt kan worden voor de financiering van investering.	Ongewijzigd

Energiebesparing bouwkeet	Activiteit efficiënter uitvoeren	Tenminste 5% van de gebruikte bouwketen voldoet aan de eisen van het bouwbesluit 2012 voor tijdelijke gebouwen.	Tenminste 20% van de gebruikte bouwketen voldoet aan de eisen van het bouwbesluit 2012 voor tijdelijke gebouwen.	Alle gebruikte bouwketen voldoen aan de eisen van het bouwbesluit 2012 voor tijdelijke gebouwen.	Bedoeld worden de energetische eisen voor tijdelijke gebouwen (paragraaf 5.7 bouwbesluit 2012).	Ongewijzigd
Toepassing aggregaat op alternatieve brandstof	Toepassen duurzame energie			Bedrijf heeft tenminste één aggregaat dat voor tenminste 50% draait op duurzame energiebronnen.	Bedoeld wordt een aggregaat op waterstof, biobrandstof of gekoppeld aan zonnecellen. Een biobrandstof is bijvoorbeeld gecertificeerde HVO-diesel. Biobrandstof is gedefinieerd als brandstof die aantoonbaar voldoet aan de eisen van de EU Richtlijn Hernieuwbare Energie, (bv door certificatie volgens ISCC of ander systeem dat erkend wordt door de EU).	Maatregel verbreed: aggregaat met zonnecellen toegevoegd en toelichting daarop aangepast.
Gebruik tijdelijke verharding om rolweerstand te verminderen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bij onverharde ondergrond van bouwterrein en aanvoer routes worden de transportroutes altijd voorzien van tijdelijke verharding.			Tijdelijke verharding betreft bijvoorbeeld het gebruik van rijplaten of stelconplaten.	Nieuwe SMART formulering, toelichting toegevoegd.
Toepassing hybride aggregaat	Toepassen duurzame energie		Tenminste 5% van de aggregaten die het bedrijf inzet zijn hybride.	Tenminste 20% van de aggregaten die het bedrijf inzet zijn hybride.	Een hybride aggregaat bestaat uit een aggregaat met accupakket	Nieuw

ICT

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Maatregelen datacentra uit lijst MJA3 voor de ICT-sector	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf heeft aantoonbaar de relevante 'meest gerealiseerde proces (PE) maatregelen' geïmplementeerd.	Het bedrijf heeft de relevante 'meest gerealiseerde proces (PE) maatregelen' en 'erkende maatregelen' geïmplementeerd.	Het bedrijf heeft bovendien minstens twee 'ideeën voor (PE/KE/DE) maatregelen' en/of 'innovatieve maatregelen' gerealiseerd.	Van toepassing op bedrijven die een datacenter beheren. Zie de MJA3 ICT 2016 lijst .	Ongewijzigd

KANTOREN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Verbeteren Energielabel kantoren	Integrale maatregel	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is D of E.	Het gemiddeld Energielabel van kantoren is C of B.	Het gemiddeld Energielabel van gebouwen is minstens A.	In 2023 gaat een verplicht energielabel niveau C gelden voor kantoren, groter dan 100 m ² . Deze verplichting wordt opgenomen in het Bouwbesluit. Het gemiddeld Energielabel is te berekenen o.b.v. de energie-index en gebruiksoppervlakte, beide vermeld op Energielabel utiliteitsbouw. Middel dit voor alle kantoren in gebruik (eigendom of	De verplichting voor Label C in 2023 toegevoegd in opmerking. Maatregel hierop aangepast. Categorie A veranderd: E, F en G vervangen door D en E; Categorie B: D verwijderd; Categorie C: ongewijzigd.

					huur). Deze maatregel dekt ook individuele besparingsmaatregelen zoals isolatie, Led-verlichting, ketelvervangning en zonwering.	
Energiemanagementsysteem	Activiteit efficiënter uitvoeren	50% tot 80% van het gebruikersoppervlak heeft gebouwbeheersysteem met terugkoppeling aan de gebruikers (bv paneel in de hal).	Meer dan 80% van het gebruiksoppervlak heeft gebouwbeheersysteem met terugkoppeling aan de gebruikers.	Meer dan 90% van het gebruiksoppervlak heeft gebouwbeheersysteem met terugkoppeling aan de gebruikers.		Aangepast: C naar B; B naar A; nieuwe C.
Optimalisatie klimaatinstallaties	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bij alle gebouwen die de afgelopen 5 jaar in gebruik zijn genomen is klimaatinstallatie ingeregeld	50% tot 80% van gebruiksoppervlak worden installaties tenminste elke 5 jaar ingeregeld	Meer dan 80% van het gebruiksoppervlak heeft gebouwbeheersysteem met dynamische inregeling	Dynamische inregeling betreft meet- en regeltechniek die het klimaatsysteem automatisch optimaliseert.	Ongewijzigd
Inkoop groene stroom en/of Nederlandse Garantie Van Oorsprong (GVO)	Toepassen duurzame energie	Meer dan 75% van de gebruikte elektriciteit is groene stroom of vergoend met Nederlandse GVO's	Meer dan 90% van de gebruikte elektriciteit is groene stroom of vergoend met Nederlandse GVO's	Meer dan 98% van de gebruikte elektriciteit is groene stroom of vergoend met Nederlandse GVO's	Het betreft de elektriciteit gebruikt in gebouwen, dus niet elektriciteit in proces of op de bouwplaats. Zie toelichting groene stroom .	Verwijzing naar toelichting 'groene stroom' toegevoegd.
Eigen opwekking hernieuwbare elektriciteit	Toepassen duurzame energie	Het elektriciteitsgebruik wordt tot 5% gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	Het elektriciteitsgebruik wordt 5% tot 10% gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	Minstens 10% van het elektriciteitsgebruik wordt gedekt met eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit (via eigen investering of PPA)	Percentage van de eigen elektriciteitsbehoefte. PPA= Lange termijn Power Purchase Agreement. Overeenkomst voor aankoop van duurzame energie die gebruikt kan worden voor de financiering van investering	Ongewijzigd

Gebruik duurzame warmte en/of warmtekoude-opslag (WKO)	Toepassen duurzame energie	Voor 10% tot 50% van het gebruikersoppervlak wordt duurzame warmte toegepast voor ruimteverwarming.	Voor 50% tot 80% van het gebruikersoppervlak wordt duurzame warmte toegepast voor ruimteverwarming.	Voor meer dan 80% van het gebruikersoppervlak wordt duurzame warmte toegepast voor ruimteverwarming.	Duurzame warmte kan afkomstig zijn van (groen) gas, restwarmte, warmtepompen, biomassa, bodem en zonne-energie. Zie informatie duurzame warmte .	Ongewijzigd
Erkende Maatregelen energiebesparing voor kantoren	Activiteit efficiënter uitvoeren	Alle Erkende Maatregelen Energiebesparing kantoren zijn doorgevoerd c.q. voor zover in die lijst aangegeven: worden op natuurlijke momenten doorgevoerd			NB. De 'erkende maatregelen' zijn een uitwerking van de wettelijke verplichting (Energiezorg, Wet Milieubeheer) om maatregelen met een TVT van minder dan 5 jaar door te voeren. De 'erkende maatregelen' voor kantoren zijn opgenomen in de 'Kennisbank Energiebesparing en Winst' van Infomil. Het betreft onder meer maatregelen m.b.t. gebruik LED-verlichting, isolatie, tochtwering en ventilatie.	Titel gewijzigd (kantoren i.p.v. gebouwen). Toelichting geactualiseerd
Groene cloud voor virtualisatie ICT-omgeving	Integrale maatregel		Het bedrijf heeft bij de keuze voor cloudopslag en de cloud-provider aantoonbaar rekening	Het bedrijf heeft haar cloud-data bij een clouddienst die een aantoonbaar groen beleid voert.	Aantoonbaar groen beleid is minimaal een C-label voor de cloud-provider op Rankabrand , bij de 1/3 meest duurzame partijen	Verplaatst vanuit ICT

			gehouden met CO ₂ -reductie.		op de Greenpeace Guide , of een vergelijkbare ranking en/of het gebruik van groene stroom.	
Inkopen efficiënte hardware	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf heeft bij aankoop van computers, laptops, en printers aantoonbaar gekozen voor producten met het Energy Star label.	Het bedrijf neemt, waar mogelijk, hardware af van leveranciers die bij de 1/3 meest duurzame leveranciers horen volgens Rankabrand, de Greenpeace Guide of een vergelijkbare systematiek.		Zie: Energy Star producten Greenpeace Guide Rankabrand	Verplaatst vanuit ICT

LOGISTIEK & TRANSPORT

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Gebruik efficiëntere diesel	Activiteit efficiënter uitvoeren	20% tot 50% van gebruikte brandstof is speciale diesel die aantoonbaar tenminste 3% brandstofbesparing oplevert t.o.v. gebruik van normale diesel. Alternatief: bij 20% tot 50% van de gebruikte brandstof wordt additief toegevoegd waarmee tenminste 3%	Ten minste 50% van gebruikte brandstof is speciale diesel die aantoonbaar tenminste 3% brandstofbesparing oplevert t.o.v. gebruik van normale diesel. Alternatief: bij tenminste 50% van de gebruikte brandstof wordt additief toegevoegd waarmee aantoonbaar tenminste	Ten minste 75% van gebruikte brandstof is speciale diesel die aantoonbaar tenminste 3% brandstofbesparing oplevert t.o.v. gebruik van normale diesel. Alternatief: bij tenminste 75% van de gebruikte brandstof wordt additief toegevoegd waarmee tenminste 3%	Dit betreft verschillende typen diesel, of additieven die aan diesel worden toegevoegd, die 3% of meer brandstofbesparing opleveren t.o.v. normale diesel, volgens opgave van de brandstofleverancier. Let op: Gebruik van brandstof met additieven kan conflicteren met garantie bepalingen van	Geactualiseerd en ondergrens toegevoegd. In toelichting verwijzing naar (nieuwe) maatregel biobrandstof.

		brandstofbesparing t.o.v. gebruik van normale diesel.	3% brandstofbesparing t.o.v. gebruik van normale diesel.	brandstofbesparing t.o.v. gebruik van normale diesel.	motorproducenten. Neem hierover contact met uw leverancier. Voor gebruik biobrandstof zie aparte maatregel.	
Stimuleren zuinig rijden door Het Nieuwe Rijden	Activiteit efficiënter uitvoeren	25% tot 75% van de chauffeurs is op cursus "het nieuwe rijden" geweest (online of praktijk).	Minstens 75% van de chauffeurs is op cursus "het nieuwe rijden" geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.	Minstens 90% van de chauffeurs is op cursus "het nieuwe rijden" geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.	Onder 'chauffeurs' worden ook bestuurders van tractoren verstaan.	In toelichting ook bestuurders van tractoren toegevoegd
Aanschaf zuinigere vrachtwagens	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bij aanschaf nieuwe vrachtwagens is laag brandstofgebruik volgens marktstandaard een keuzecriterium.	Bij aanschaf nieuwe vrachtwagens wordt gekozen voor vrachtwagen met brandstofverbruik dat minimaal 15% lager ligt dan de standaard in de markt.	Bij aanschaf nieuwe vrachtwagens wordt gekozen voor vrachtwagen met brandstofverbruik dat minimaal 30% lager ligt dan de standaard in de markt.	De standaard in de markt te bepalen door het bedrijf, bijvoorbeeld o.b.v. bestaand marktonderzoek, of door gemiddelde te nemen van 5 alternatieven die nu op de markt zijn.	Ongewijzigd
Stimuleren zuinig rijden door Monitoring	Activiteit efficiënter uitvoeren	Monitoring brandstofgebruik en jaarlijkse terugkoppeling naar bestuurders.	Monitoring brandstofgebruik en 3-maandelijke terugkoppeling naar bestuurders.	Toepassing brandstofmanagementsysteem met registratie van rijgedrag en directe terugkoppeling aan chauffeur.		Ongewijzigd
Verwarming vrachtwagen: standkachel i.p.v. koelwater van de motor	Activiteit efficiënter uitvoeren		Standkachel i.p.v. koelwater van de motor toepast bij minder dan 75% van de vrachtwagens.	Standkachel i.p.v. koelwater van de motor toepast bij meer dan 75% van de vrachtwagens.	Volgens onderzoek van TNO/Cumela leidt een standkachel ten opzichte van gebruik koelwater voor verwarming tot 2-5% CO ₂ -besparing.	Ongewijzigd
Koeling vrachtwagen: gebruik standairco	Activiteit efficiënter uitvoeren			Toepassing standairco op vrachtwagens.	Standairco is een aircosysteem waarbij koude tijdens gebruik	Ongewijzigd

				Minimaal één systeem in gebruik.	materieel wordt opgeslagen en daarna de cabine koel kan houden.	
Controle juiste bandenspanning vrachtauto's	Activiteit efficiënter uitvoeren	Jaarlijkse controle bandenspanning bij alle vrachtauto's.	3 maandelijks controle bandenspanning bij alle vrachtauto's.			Ongewijzigd
Afweging rijden/varen	Integrale maatregel		Indien mogelijk en zinvol krijgt varen de voorkeur boven rijden. Deze afweging is procedureel vastgelegd.		Deze maatregel is alleen relevant voor civieltechnische werken	Ongewijzigd
Toepassing hybride vrachtwagens				Minimaal één hybride vrachtwagen in gebruik.		Ongewijzigd
Tegengaan stationair draaien vrachtwagens	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf maakt afspraken met chauffeurs over het tegengaan van stationair draaien en kan dit aantonen.	Start-stop systeem toegepast bij < 25% van in gebruik zijnde vrachtwagens (eigendom, lease).	Start-stop systeem toegepast bij > 25% van de in gebruik zijnde vrachtwagens (eigendom, lease).		Ongewijzigd
Wedstrijd	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf laat chauffeurs deelnemen aan een jaarlijkse wedstrijd wie het zuinigst rijdt.				Ongewijzigd
Rijden op (bio-)gas of (full) elektrisch	Activiteit efficiënter uitvoeren		1% van vrachtwagens (in eigendom of lease) bestaat uit wagens die rijden op alternatieve brandstoffen of full-electric.	5% van vrachtwagens (in eigendom of lease) bestaat uit wagens die rijden op alternatieve brandstoffen of full-electric.	Full electric: met contract voor hernieuwbare elektriciteit; alternatieve brandstoffen: biobrandstof, LNG of CNG. Een biobrandstof is bijvoorbeeld NTA8080 gecertificeerd biogas. Biobrandstof is gedefinieerd als brandstof die aantoonbaar voldoet	Biobrandstof gedefinieerd in toelichting

					aan de eisen van de EU Richtlijn Hernieuwbare Energie, (bv door certificatie volgens ISCC of ander systeem dat erkend wordt door de EU).	
Gebruik van biobrandstof als vervanging van normale brandstof	Toepassen duurzame energie		10% - 20% van de brandstof die getankt wordt is aantoonbaar biobrandstof.	Meer dan 20% van de brandstof die getankt wordt is aantoonbaar biobrandstof.	Een biobrandstof is bijvoorbeeld gecertificeerde HVO-diesel. Biobrandstof is gedefinieerd als brandstof die aantoonbaar voldoet aan de eisen van de EU Richtlijn Hernieuwbare Energie, (bv door certificatie volgens ISCC of ander systeem dat erkend wordt door de EU).	Nieuw
Gebruik energiezuinige banden	Activiteit efficiënter uitvoeren		Bij aanschaf van nieuwe banden worden alleen banden aangeschaft met energielabel B of beter.	Bij aanschaf van nieuwe banden worden alleen banden aangeschaft met energielabel A of beter.	in 2012 is een Europees bandenlabel ingevoerd met drie indicatoren. Eén daarvan betreft brandstofefficiëntie	Nieuw

MATERIAALGEBRUIK

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Selectie materialen o.b.v. DuboCalc	Integrale maatregel	CO ₂ -uitstoot volgens DuboCalc weegt altijd mee bij selectie materialen.	Bedrijf stelt expliciete eisen aan de uitstoot bepaald met DuboCalc en controleert die.			Ongewijzigd

MATERIEEL

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Monitoring individuele mobiele werktuigen op brandstofgebruik en aantal draaiuren	Activiteit efficiënter uitvoeren	Monitoring van brandstofverbruik 25% tot 75% van het aantal mobiele werktuigen.	Monitoring van brandstofverbruik voor minstens 75% van het aantal mobiele werktuigen.	Monitoring van brandstofverbruik voor minstens 90% van het aantal mobiele werktuigen.	Handmatig of aflezen uit het motormanagement systeem, terugkoppeling van resultaten aan bestuurder en/of leidinggevende.	Ongewijzigd
Cursus het Nieuwe Draaien	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf kan aantonen dat <25% van de machinisten en/of <25% van voormannen en planners een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat 25% tot 75% van de machinisten en/of 25% tot 75% van voormannen en planners een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat minstens 75% van de machinisten en/of minstens 75% van voormannen en planners een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Onder voormannen, planners kunnen ook uitvoerders verstaan worden. In algemene zin gaat het om bewustwording onder machinisten en leidinggevenden. Erkende opleiders beschikken over een branche-erkend trainingscertificaat Het Nieuwe Draaien. Meer informatie: BMWT	Ongewijzigd
Aanschaf zuinigere machines	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf kan aantonen dat ze in minimaal 50% van de machineaankopen in de afgelopen 2 jaar bij de keuze tussen gelijksoortige machines de voorkeur geeft aan de machine met het laagste	Het bedrijf kan aantonen dat ze in minimaal 75% van de machineaankopen in de afgelopen 2 jaar bij de keuze tussen gelijksoortige machines de voorkeur geeft aan de machine met het laagste	Het bedrijf kan aantonen dat ze in minimaal 90% van de machineaankopen in de afgelopen 2 jaar bij de keuze tussen gelijksoortige machines de voorkeur geeft aan de machine met het laagste	Bron: BMWT	Eenduidig gebruik 'machines'

		brandstof- en/of energieverbruik.	brandstof- en/of energieverbruik.	brandstof- en/of energieverbruik.		
Start-stop systeem op mobiele werktuigen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Start-stop systeem toegepast bij < 25% van het aantal mobiele werktuigen (kranen, graafmachines e.d.).	Start-stop systeem toegepast bij 25% tot 75% van het aantal mobiele werktuigen (kranen, graafmachines e.d.)	Start-stop systeem toegepast bij > 75% van het aantal mobiele werktuigen (kranen, graafmachines e.d.).	Of een gelijksoortig systeem, zoals automatische motorstop. Bron: Brandstofverbruiksreductie en -monitoring van mobiele werktuigen 2014, TNO/Cumela/BMWT onderzoek 3-10% besparing.	Titel aangepast naar 'mobiele werktuigen'
Systeem van voorverwarming van de motor ter voorkoming van een koude start. Onder dit systeem wordt verstaan een standkachel, elektrische motorblokverwarming of vergelijkbaar.	Activiteit efficiënter uitvoeren	Systeem/technische voorziening toegepast bij < 10% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Systeem/technische voorziening toegepast bij < 25% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Systeem/technische voorziening toegepast bij > 25% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Bron: Brandstofverbruiksreductie en -monitoring van mobiele werktuigen 2014, TNO/Cumela/BMWT onderzoek 2-5% besparing	Ongewijzigd
Controle juiste bandenspanning	Activiteit efficiënter uitvoeren	Maandelijkse controle bandenspanning bij < 25% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Maandelijkse controle bandenspanning bij 25%-75% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Maandelijkse controle bandenspanning bij > 75% van het aantal machines (kranen, graafmachines e.d.).	Bron: TNO, Cumela, BMWT: omvang besparing onbekend.	Ongewijzigd
Brandstof: Toepassing mobiele werktuigen op basis van een full-electric	Activiteit efficiënter uitvoeren		Het bedrijf kan aantonen dat het minimaal één mobiel werktuig in gebruik heeft dat	Het bedrijf kan aantonen dat het meerdere mobiele werktuigen in gebruik heeft die	Het betreft hier bijvoorbeeld elektrische of hybride kranen en mobiele werktuigen voor	Mobiele werktuigen in toelichting uitgelegd

of hybride systeem/technologie			gebaseerd is op hybride of full electric technologie, waarbij het bedrijf kan aantonen dat deze machine minder CO ₂ -emissies uitstoot dan een gelijksoortige conventionele machine.	gebaseerd zijn op hybride of full-electric technologie, waarbij het bedrijf kan aantonen dat deze machine minder CO ₂ -emissies uitstoot dan een gelijksoortige conventionele machine.	grondverzet. Voor heftrucks geldt een aparte maatregel	
Onderhoud: het bedrijf kan aantonen dat ze zorgdraagt voor correcte machine-instellingen op basis van fabrieksspecificatie, de periodieke materieelkeuring en de voorgeschreven uitvoering van het onderhoudsprogramma	Integrale maatregel	Het bedrijf kan aantonen dat 25%-75% van het machinepark wordt onderhouden conform fabrieksopgave en onderhoudsprogramma.	Het bedrijf kan aantonen dat 100% van het machinepark wordt onderhouden conform fabrieksopgave en onderhoudsprogramma.	Het bedrijf kan aantonen dat het erin slaagt de instelling van machines te optimaliseren ten opzichte van fabrieksinstellingen zodat deze minder energie verbruiken voor dezelfde werkzaamheden.	Bron: BMWT	C maatregel toegevoegd. In B is 'leverancier' verwijderd.
Elektrificeren handgereedschap	Activiteit efficiënter uitvoeren	Waar mogelijk maakt het bedrijf gebruik van elektrisch handgereedschap in plaats van handgereedschap op brandstof.	Aantoonbaar beleid vervanging/invoering elektrisch handgereedschap in plaats van handgereedschap op brandstof.			Ongewijzigd
Het Nieuwe Stallen	Activiteit efficiënter uitvoeren		Bedrijf maakt afspraken met collega-bedrijven over het bij elkaar stallen van materieel om		CUMELA sector-initiatief	Ongewijzigd

			transportkilometers met materieel te besparen.			
Gebruik van biobrandstof als vervanging van normale brandstof	Toepassen duurzame energie		10% tot 20% van de brandstof die getankt wordt is aantoonbaar biobrandstof.	Meer dan 20% van de brandstof die getankt wordt is aantoonbaar biobrandstof.	Een biobrandstof is bijvoorbeeld gecertificeerde HVO-diesel. Biobrandstof is gedefinieerd als brandstof die aantoonbaar voldoet aan de eisen van de EU Richtlijn Hernieuwbare Energie, (bv door certificatie volgens ISCC of ander systeem dat erkend wordt door de EU).	Nieuw
Elektrische heftrucks		Gebruik binnen: 100% van de heftrucks zijn volledig elektrisch. Gebruik buiten: 25% van de heftrucks zijn volledig elektrisch	Gebruik binnen: 100% van de heftrucks zijn volledig elektrisch. Gebruik buiten: 50% van de heftrucks zijn volledig elektrisch	Alle heftrucks, zowel voor binnen als voor buiten gebruik zijn volledig elektrisch.		Nieuw

ONDERAANNEMERS & LEVERANCIERS

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Selectie onderaannemers op reisafstand	Activiteit beperken	Reisafstand weegt mee in selectieprocedure voor onderaannemers.	Bedrijf stelt expliciete eisen t.a.v. reisafstand van onderaannemers en/of leveranciers.			Ongewijzigd

Cursus Het Nieuwe Draaien	Activiteit efficiënter uitvoeren	Het bedrijf kan aantonen dat <25% van de machinisten en/of <25% van voormannen en planners van onderaannemers een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat 25% tot 75% van de machinisten en/of 25% tot 75% van voormannen en planners van onderaannemers een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	Het bedrijf kan aantonen dat minstens 75% van de machinisten en/of minstens 75% van voormannen en planners van onderaannemers een erkende training Het Nieuwe Draaien heeft gevolgd.	In het algemeen gaat het om bewustwording onder machinisten en leidinggevenden van onderaannemers. Erkende opleiders beschikken over een branche-erkend trainingscertificaat Het Nieuwe Draaien. Meer informatie: BMW.T.	Ongewijzigd
----------------------------------	----------------------------------	--	--	--	--	-------------

ORGANISATIEBELEID ALGEMEEN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Hanteren interne CO₂-prijs of energieprijzen voor energie gerelateerde investeringen	Integrale maatregel			Bedrijf hanteert bij investeringsbeslissingen een interne CO ₂ -prijs, hoger dan de ETS prijs; een energieprijzen die hoger ligt dan de marktprijs.	Bedoeld wordt een prijs of terugverdiendtijd die substantieel (tenminste 50%) hoger ligt dan de markt.	Nieuw
Selectie onderaannemers op CO₂ bewust certificaat	Integrale maatregel	Bezit CO ₂ -bewust certificaat van onderaannemers weegt mee in selectieprocedure voor onderaannemers.	Bedrijf eist CO ₂ -bewust certificaat bij haar belangrijkste onderaannemers en/of leveranciers (bijvoorbeeld haar A-leveranciers).			Verplaatst vanuit Onderaannemers & Leveranciers

Uitvoeren energiebesparingsmaatregelen	Integrale maatregel	Bedrijf voert structureel alle energiebesparingsmaatregelen (scope 1 en 2) uit met een TVT van minder dan 5 jaar.	Bedrijf voert structureel alle energiebesparingsmaatregelen (scope 1 en 2) uit met een TVT van minder dan 10 jaar.	Bedrijf voert structureel alle energiebesparingsmaatregelen (scope 1 en 2) uit met een TVT van minder dan 15 jaar.	NB. op niveau A betreft dit een wettelijke verplichting (Energiezorg, Wet Milieubeheer).	Nieuw
---	---------------------	---	--	--	--	-------

PERSONENMOBILITEIT

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Beleid t.a.v. aanschaf/lease nieuwe personenauto's	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe personenauto's (aanschaf of lease, volgens opgave fabrikant) tussen 150 - 110 gr/km.	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe personenauto's (aanschaf of lease, volgens opgave fabrikant) tussen 110-95 gr/km.	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe personenauto's (aanschaf of lease, volgens opgave fabrikant) onder 110-95 gr/km.	In 2016 was 106 gr/km de gemiddelde uitstoot van het Nederlandse personenautopark (nieuwe verkoop). De EU doelstelling (nieuwe verkoop) voor 2021 is 95 gr/km. De CO ₂ -uitstoot volgens opgave fabrikant heeft weinig overeenkomst met de in de praktijk gemeten uitstoot van auto's en busjes. Daarom is een nieuwe maatregel in de maatregellijst opgenomen die uitgaat van de in de praktijk gemeten uitstoot.	Maatregel aangepast naar gemiddelde over een jaar. In toelichting verwijzing naar nieuwe maatregel obv basis van in de praktijk gemeten uitstoot toegevoegd.
Beleid t.a.v. aanschaf/lease nieuwe busjes	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe bedrijfsbusjes (aanschaf of lease,	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe bedrijfsbusjes (aanschaf of lease,	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe bedrijfsbusjes (aanschaf of lease,	Het Europees beleid voor 2017 is 175 gr/km en vanaf 2020 147 gr/km.	Maatregel aangepast naar gemiddelde over een jaar. In toelichting verwijzing naar nieuwe

		volgens opgave fabrikant) tussen 210-175 gr/km.	volgens opgave fabrikant) tussen 175-147 gr/km.	volgens opgave fabrikant) is minder dan 147 gr/km.	De CO ₂ -uitstoot volgens opgave fabrikant heeft weinig overeenkomst met de in de praktijk gemeten uitstoot van auto's en busjes. Daarom is een nieuwe maatregel in de maatregellijst opgenomen die uitgaat van de in de praktijk gemeten uitstoot.	maatregel obv basis van in de praktijk gemeten uitstoot toegevoegd.
Stimuleren zuinig rijden: Monitoring	Activiteit efficiënter uitvoeren	Monitoring brandstofgebruik en jaarlijkse terugkoppeling naar bestuurders.	Monitoring brandstofgebruik en 3-maandelijkse terugkoppeling naar bestuurders.	Monitoring brandstofgebruik in combinatie met een financiële prikkel om zuinig rijgedrag te belonen.	Deze maatregel betreft leaseauto's of bedrijfsauto's in eigendom; een financiële prikkel kan een bonus/malus zijn.	Nieuwe C en toelichting geactualiseerd.
Stimuleren zuinig rijden: Het Nieuwe Rijden	Activiteit efficiënter uitvoeren	Tool box zuinig rijden ter beschikking stellen aan alle bestuurders.	Elke chauffeur van een busje heeft (online of praktijk) cursus Het Nieuwe Rijden gevolgd.	Minstens 90% van de chauffeurs (auto & busje) heeft (online of praktijk) cursus het Nieuwe Rijden gevolgd en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.		Ongewijzigd
Terugdringen autogebruik	Activiteit beperken	Mobiliteitskaart beschikbaar stellen voor personeel met een leaseauto, gericht op het beperken van het aantal autokilometers.	Invoering van een persoonlijk mobiliteitsbudget voor al het personeel met een leaseauto gericht op het terugdringen van het aantal leaseauto's en/of het beperken van het aantal autokilometers.	Invoering van een persoonlijk mobiliteitsbudget voor al het personeel gericht op het terugdringen van het aantal autokilometers.	Mobiliteitskaart: NS Businesscard, MobilityMixx kaart of gelijkwaardig, die gebruikt kan worden voor woon-werk verkeer en zakelijke verplaatsingen	Nieuwe A. In toelichting uitleg mobiliteitskaart.

Controle juiste bandenspanning leaseauto's	Activiteit efficiënter uitvoeren	Jaarlijkse controle bandenspanning bij meer dan 50% van de leaseauto's.	Driemaandelijkse controle bandenspanning bij meer dan 50% van de leaseauto's.	Driemaandelijkse controle bandenspanning bij meer dan 90% van de leaseauto's.		In B en C is jaarlijks vervangen voor driemaandelijks. Privéauto's zijn vervallen.
Stimuleren elektrisch rijden	Integrale maatregel	Bedrijf beschikt over tenminste één laadpunt bij één kantoor.	Indien het bedrijf meerdere kantoren heeft beschikt het bedrijf over tenminste één laadpunt bij elk (vast) kantoor.	Alle laadpalen worden bovendien gevoed met Nederlandse groene stroom.	Zie toelichting groene stroom .	Verwijzing naar toelichting 'groene stroom' toegevoegd.
Stimuleren Carpoolen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bedrijf stimuleert actief carpoolen tussen werknemers en kan dit aantonen.	Bedrijf stelt poolauto's beschikbaar voor gezamenlijk vervoer naar kantoor- of projectlocatie.	Alle poolauto's rijden op alternatieve brandstoffen of zijn full-electric.	Full electric: met contract voor hernieuwbare elektriciteit. Alternatieve brandstoffen: biogas, ethanol, LNG of CNG.	Ongewijzigd
Beschikbaar stellen fiets, e-bike, of e-scooter	Integrale maatregel	Wanneer zinvol stelt het bedrijf alternatieve vervoersmiddelen beschikbaar op project- of kantoorlocatie voor korte ritten.				Ongewijzigd
Wedstrijd personenmobiliteit	Integrale maatregel	Bedrijf laat het personeel deelnemen aan een jaarlijkse wedstrijd wie het zuinigst en/of het minst rijdt.				Ongewijzigd
Rijden op alternatieve brandstoffen of full-elektrisch	Activiteit efficiënter uitvoeren	5% van wagenpark (personen- en bedrijfswagens in eigendom of lease) rijdt op alternatieve	10% van wagenpark (personen- en bedrijfswagens in eigendom of lease) rijdt op alternatieve	15% van wagenpark (personen- en bedrijfswagens in eigendom of lease) rijdt op alternatieve	Full electric: met contract voor hernieuwbare elektriciteit. Alternatieve brandstoffen: biogas, ethanol, LNG of CNG.	Ongewijzigd

		brandstoffen of is full-electric.	brandstoffen of is full-electric.	brandstoffen of is full-electric.		
Faciliteiten voor thuiswerken en teleconferencing	Activiteit beperken	Bedrijf faciliteert gebruik van teleconferencing en mogelijkheden tot thuiswerken door: (1) het bieden van faciliteiten voor tele- of videoconferencing, (2) het mogelijk maken op afstand in te loggen op bedrijfssystemen en (3) afspraken te maken over werken op afstand.	Bedrijf kan aannemelijk maken dat 5% van de medewerkers met een kantoorfunctie één dag per week vanuit huis werkt, of vanuit flexplek in nabijheid woonadres.	Bedrijf kan aannemelijk maken dat 10% van de medewerkers met een kantoorfunctie één dag per week vanuit huis werkt, of vanuit flexplek in nabijheid woonadres.		Nieuw
Gebruik van biobrandstof als vervanging van normale brandstof	Toepassen duurzame energie		10% tot 20% van de brandstof die getankt wordt is aantoonbaar biobrandstof.	Meer dan 20% van de brandstof die getankt wordt is aantoonbaar biobrandstof.	Een biobrandstof is bijvoorbeeld gecertificeerde HVO-diesel. Biobrandstof is gedefinieerd als brandstof die aantoonbaar voldoet aan de eisen van de EU Richtlijn Hernieuwbare Energie, (bv door certificatie volgens ISCC of ander systeem dat erkend wordt door de EU).	Nieuw
Gebruik energiezuinige banden	Activiteit efficiënter uitvoeren		Bij aanschaf van nieuwe banden worden alleen banden aangeschaft met energielabel A of beter.	Alle banden die binnen het bedrijf gebruikt worden zijn energielabel A of beter.	in 2012 is een Europees bandenlabel ingevoerd met drie indicatoren. Eén daarvan betreft brandstofefficiëntie.	Nieuw

Aanschaf/lease personenauto's obv CO₂ emissiemeting uit de praktijk	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gemiddeld over een jaar is de CO ₂ -uitstoot van nieuwe personenauto's (aanschaf of lease, volgens in de praktijk gemeten gegevens) lager is dan 160 gr/km.	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe personenauto's (aanschaf of lease, volgens in de praktijk gemeten gegevens) lager is dan 140 gr/km.	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe personenauto's (aanschaf of lease, volgens in de praktijk gemeten gegevens) lager is dan 120 gr/km.	Een inschatting van de in de praktijk gemeten CO ₂ -uitstoot van een specifiek model en uitvoering is te vinden op www.werkelijkverbruik.nl of kunt u opvragen bij uw leasemaatschappij.	Nieuw
Aanschaf/lease bedrijfsbusjes obv CO₂ emissiemeting uit de praktijk	Activiteit efficiënter uitvoeren	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe bedrijfsbusjes (aanschaf of lease, volgens in de praktijk gemeten gegevens) lager is dan 200 gr/km.	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe bedrijfsbusjes (aanschaf of lease, volgens in de praktijk gemeten gegevens) lager is dan 180 gr/km	Gemiddeld over een jaar ligt de CO ₂ -uitstoot van nieuwe bedrijfsbusjes (aanschaf of lease, volgens in de praktijk gemeten gegevens) lager is dan 160 gr/km	Een inschatting van de in de praktijk gemeten CO ₂ -uitstoot van een specifiek model en uitvoering is te vinden op www.werkelijkverbruik.nl of kunt u opvragen bij uw leasemaatschappij.	Nieuw
Stimuleren bedrijfsfietsenplan	Activiteit efficiënter uitvoeren		Bedrijfsfietsenplan: bieden van een regeling voor de vergoeding van aankoop van een fiets of e-bike voor alle werknemers.			Nieuw

SCOPE 3

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Ontwikkeling extra reducerende maatregelen	Integrale maatregel	Bedrijf neemt in één of meer projecten maatregelen die leiden extra CO ₂ -reductie en	Bedrijf neemt in minstens 20% van haar projecten aantoonbaar maatregelen die leiden	Bedrijf neemt in minstens 50% van haar projecten aantoonbaar maatregelen die leiden	Extra CO ₂ -reducerende maatregelen: bedoeld worden maatregelen in scope 3 die niet vallen	A aangepast met 'aantoonbaar'; C gewijzigd; nieuwe B. Toelichting toegevoegd

		organiseert daarvoor financiering.	extra CO ₂ -reductie en organiseert daarvoor financiering.	extra CO ₂ -reductie en organiseert daarvoor financiering.	binnen het maatregelpakket uit het plan van aanpak dat het bedrijf hanteert in het kader van de CO ₂ -Prestatieladder.	
--	--	------------------------------------	---	---	---	--

WATERBOUW SCHEPEN

MAATREGEL	TYPE	A STANDAARD	B VOORUITSTREVENDE	C AMBITIEUS	TOELICHTING	WIJZIGINGEN T.O.V. MAATREGELLIJST 2017
Verbeteren brandstof efficiency equipment	Activiteit efficiënter uitvoeren	Efficiency indicatoren gedefinieerd en monitoring ingevoerd.	Bedrijf koppelt de monitoringresultaten in samenhang met haar CO ₂ -doelen aantoonbaar aan besparingsmaatregelen.			Ongewijzigd
Stimuleren Het Nieuwe Varen / Voortvarend-Besparen	Activiteit efficiënter uitvoeren	Minder dan 50% van de stuurlieden is op cursus geweest.	50% tot 80% van de stuurlieden is op cursus geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.	Meer dan 80% van de stuurlieden is op cursus geweest en krijgt elke 5 jaar opfriscursus.		Ongewijzigd
Terugdringen stationair verbruik	Integrale maatregel	Gebruik walstroomaansluiting of kleine generator.	Bedrijf zet aantoonbaar altijd walstroom in waar dat nodig en mogelijk is.			Ongewijzigd
Inkoop groene stroom en/of Nederlandse GVO	Toepassen duurzame energie	Minder van 50% walstroom is groene stroom of stroom met Garantie van Oorsprong (GVO).	Meer dan 80% van de walstroom is groene stroom of stroom met Garantie van Oorsprong (GVO).	Meer dan 95% van de walstroom is groene stroom of stroom met Garantie van Oorsprong (GVO)	Zie toelichting groene stroom	C naar B, nieuwe C. Verwijzing naar toelichting 'groene stroom' toegevoegd.
Gebruik biobrandstof	Toepassen duurzame energie		Minstens 5% van het brandstofgebruik is biobrandstof.	Minstens 10% van het brandstofgebruik is biobrandstof.	Een biobrandstof is bijvoorbeeld gecertificeerde HVO-	Biobrandstof gedefinieerd in toelichting.

					diesel. Biobrandstof is gedefinieerd als brandstof die aantoonbaar voldoet aan de eisen van de EU Richtlijn Hernieuwbare Energie, (bv door certificatie volgens ISCC of ander systeem dat erkend wordt door de EU).	
Implementatie van SEEMP op binnenvaartschepen	Activiteit efficiënter uitvoeren			Tenminste één binnenvaartschip heeft SEEMP geïmplementeerd.	Zie SEEMP	Ongewijzigd
LED verlichting voor schepen	Activiteit efficiënter uitvoeren		Bedrijf heeft één schip in de vloot dat volledig verlicht wordt met LED verlichting.	Bedrijf heeft minstens 10% van de schepen in haar vloot met volledige LED verlichting.		Ongewijzigd
Gebruik additieven in diesel	Activiteit efficiënter uitvoeren	Bij minder dan 50% van de brandstof dit het bedrijf gebruikt wordt een additief toegevoegd dat tenminste 3% brandstofbesparing oplevert t.o.v. normale diesel.	Bij meer dan 50% van de brandstof dit het bedrijf gebruikt wordt een additief toegevoegd dat tenminste 3% brandstofbesparing oplevert t.o.v. normale diesel.		Dit betreft verschillende typen diesel, zoals TRAXX of Shell Fuel Save, die 3% of meer brandstofbesparing opleveren t.o.v. normale diesel, volgens opgave van de brandstofleverancier. Let op: gebruik van brandstof met additieven kan conflicteren met garantiebepalingen van motorproducenten.	Ongewijzigd
Gebruik LNG	Activiteit efficiënter uitvoeren			Bedrijf heeft tenminste één schip dat vaart op LNG		Nieuw

Naam document: Maatregellijst CO₂-Prestatieladder 2018

Datum: 15-12-2018

Versie: 1.0

Route- en vaar optimalisatie	Activiteit efficiënter uitvoeren	Toepassing route- en vaar optimalisatie op minstens 10% van de schepen	Toepassing route- en vaar optimalisatie op alle schepen		Bedoeld wordt een geautomatiseerd routeplanningssysteem dat de snelheid van het schip aanpast aan de vaaromstandigheden en aan het gewenste aankomsttijdstip.	Nieuw
-------------------------------------	----------------------------------	--	---	--	---	-------